

Kvartirjev Transzine Balkanska številka

BALKANSKI TRANS INTER MARŠ

Moje tijelo - moj hram!

Moj identitet - moja stvar!

Opozorilo: nekatera dela vsebujejo omembe spolnosti in spolne disforije ter goloto.

Kvartirjev Transzine, peta številka

Revija je nastala v okviru Transpozija 2021.

Projekt je podprl International Trans Fund.

kvartir.org

ISSN

2670-6334 (tiskana izdaja)

2670-6342 (spletna izdaja)

Naklada: 200

Ljubljana, 2021

Kvartirjev Transzine je brezplačen.

INTERNATIONAL
TRANS FUND

KAZALO

1 - Uvodnik: Kaj je Transzine?	30 - Maja: Fotografija
2 - Lan Aidan: Izgubljen v spolu	31 - Lan Aidan: Trans ljubezen
3 - Fuck Tucking	32 - ščen biti ovo
4 - Jebeš bajnder	33 - Didi: Ilustracija
5 - Zahteve balkanske trans-inter skupnosti	34 - Adam, @amoebadam: Ilustracija
6 - Nal: Fotografija	35 - JVL: Ilustracija
7 - Blažka Plahutnik Baloh: Medicinska Tranzicija v Sloveniji	36 - JVL: Obhajilo
11 - Myrto: Ilustracija	37 - Didi: Logo za Transpozij 2021
12 - Seks	38 - Fiery: Ilustracija
15 - Maj: Raznolikost je oblika svobode	39 - Nuri: Baby art is art
16 - Lan Aidan: Kateri del mene je resnica	40 - Verity: Duchamp
17 - Aleksandra Relić: Transrodna i rodno nenormativna djeca u školi	41 - "Moj spol in moj drag sta sestrični, ne dvojčici" - Intervju z Dorijanom Mavričnim
21 - Nal: Fotografija	43 - Justice4ZakZackie
23 - Paradni govor	44 - Transgender in Mainstream Media - Interview with Jovan Džoli Ulićević
26 - Micah: Ilustracija	45 - Fiery: Ilustracija
27 - Blocking in the Balkans	46 - Ada: Spolno nevtralna slovenščina
29 - hannah: Trans jezik	49 - Trans Rights are Human Rights?

WHAT IS TRANSZINE?

Kvartir was founded 2014, after Slovenia's first failed same-sex marriage referendum. Motivated by anger and disappointment, we set out to fill the void we felt here in Ljubljana for trans people, bisexuals, and asexuals. We set out to build community and create art and through this empower our activism. We started with bi meet-ups, ace meet-ups, and later trans meet-ups, where we would host a range of events from creative workshops to support groups to discussing queer politics.

Some of our creative workshops involved zine making, which naturally led to the idea of creating Kvartir magazines for art, poetry, prose, articles, and anything we felt we wanted to say or needed to be said.

We were especially interested in what we could put into print in the Slovene language which didn't already exist. It often seems as though most of the content available about bisexuality and trans issues is only available in English. This means it's often inaccessible to anyone who doesn't speak English, and even if one does speak English it may not be helpful to read, for instance, about trans healthcare in the US when you need to access trans healthcare in Slovenia. Our goal was to try to fill these gaps, not by simply translating English work into Slovene, but by creating our own work which reflects the needs, wants, and cultures of our local communities.

We gradually became more ambitious about our little magazine which started

off in black and white, with simple cover art, and ultimately evolved into the full colour magazines, such as the one you are now holding! (Or reading online!)

While our zines have always been available for free, in print and online, during the first lockdown we realised we needed a new way to distribute the print copies. Which is why we now mail our zines to homes around the country, and this issue will be distributed all over the Balkans!

In 2021, Kvartir and Trans Mreža Balkan hosted Transpozij and Trans Inter March in Ljubljana! To celebrate our coming together and the strengthening of our international trans Balkan community, we decided that this issue should include submissions from our neighbouring countries. In this issue you'll find Slovene, English, and the language our friends affectionately call Naški.

Our goal with Transzine is to create a platform for you to contribute to local trans culture. We each bring unique experiences to trans life in the Balkans, though many of our experiences intersect and echo one another's. We hope that by coming together and creating content like this, we can make life just a little easier for those who are struggling or feel alone. We hope to inspire other activists to make similar content in their own language, even if it's just a DIY black and white zine like those we started with.

We hope you enjoy this very special issue of Transzine! To read more issues, check out our website **Kvartir.org**.

FUCK TUCKING

Being Discreet While Hanging Loose

I hate tucking.

I hate the process of shoving my balls up inside my body and pulling my penis back so as to give the illusion of a Barbie doll crotch. Now, I like my penis well enough. It has served me well in many ways over the years, like a sturdy bicycle. Not everyone has such a positive relationship to their undercarriage and I understand and respect that. However, I have found that the process of torturing my genitals for the sake of hiding them, an experience ranging from unpleasant to downright painful, is not one I want to undertake on a regular basis. It seems to me deeply unfair that in order to exist in the world with any modicum of respect I'm expected to live with this discomfort and I have decided at this point that I'd really rather not carry on with it very often. Sure, I might do it for a special occasion, for an outfit which truly calls for it, but overall I want to live my life comfortably. So here I present my alternatives to tucking while still looking cute and cunt as hell.

- Buy underwear made for women. Underwear made for men always attempts to give the wearer an extra boost in the crotch for the sake of the male ego (and possibly to protect the testes from overheating, I don't know), whereas women's underwear assumes a flatness. And I know what you're thinking, "but women's

underwear is so flimsy, I just fall out the side!" It can happen. However I have found that boxer briefs made for women are pretty fab. You can use them to assist in tucking if you want, but otherwise they generally just give a flatter shape which helps create an ambiguous front without actually having to tape your foreskin to the back of your head.

- Dresses and skirts are your friend. Also some long shirts and sweaters.
- Sweatpants can look cute, but they're also just comfy. Combined with your ladies' boxer briefs, you're pretty safe to wear them inconspicuously.
- Many rompers are quite loose fitting, allowing for a little extra freedom in the nether regions.

But also, at the end of the day, if you have a visible little bulge, that's your right. It's probably safer not to have anything visible down there, but I find that most of the time people don't tend to stare at strangers' crotches, and when I have found people suspicious or confused about my gender they tend to look at my tits and my face rather than my crotch - in fact I've never caught a stranger staring at my crotch, ever. Whatever you choose to do, be kind to your body, be comfortable, and I hope you find happiness and joy in your everyday dress!

JEBEŠ BAJNDER

Kako bajndat brez bajnderja

Razmerje, ki ga imamo transmaskuline osebe s svojim bajnderjem, včasih spominja na toksičen odnos, napolnjen z isto mero sovraštva in ljubezni. Včasih od svojega bajnderja rabimo odmor, hkrati pa se še vedno želimo počutiti udobno v svojem telesu. Po drugi strani nekateri bajnderja nimamo ali ga ne moremo (pogosto) uporabljati. V takih primerih se lahko obrnemo na eno od spodaj navedenih rešitev.

ŠPORTNI TOP

Športni top z visokim nivojem kompresije, ki jih dobiš v športnih trgovinah, kot je Decathlon.

Dva športna topa, a le v primeru, da nimata visoke kompresije, saj je dolgotrajna uporaba dveh športnih topov nevarna.

TRAKOVI

Trans tape je narejen posebej za bajndanje, kupi se ga na spletu.

Kinezio tape je cenejši in bolj dostopen, vendar ni primarno namenjen bajndanju, zato je potrebna previdnost pri uporabi, da ne pride do poškodb kože. Če ga uporabljaš, pazi, da ga odstranjuješ z oljem ter da kožo po uporabi namažeš s kremo. Redna uporaba ni priporočljiva.

OBLAČILA

Ohlapna oblačila, še posebno puloverji s kapuco in srajce, so včasih dovolj, da zmanjšaš disforijo. Pomembno je, da poslušаш svoje telo. Če težko dihaš ali imaš bolečine v prsnem košu, je dobro, da izkoristiš vsako situacijo, kjer se počutiš vsaj približno udobno, da ne nosiš bajnderja in si pomagaš k dobremu počutju s pomočjo oblačil.

Priporočamo, da izmenjuješ različne načine varnega bajndanja, ker imajo vsi določene negativne posledice. Tudi če imaš bajnder, je priporočljivo, da kdaj namesto njega uporabiš trans tape ali športni top, da lahko lažje dihaš in je manj pritiska na prsni koš in hrbtenico.

ZAHTEVE BALKANSKE TRANS-INTER SKUPNOSTI

1. Usklajevanje zakonodajnih okvirov in praks z evropskimi priporočili: *Resolucija o pravicah transspolnih oseb (2015)* in *Resolucija o pravicah interpolnih oseb (2019)*.
2. Svoboda odločanja o lastnih telesih in življenjih s popolnim spoštovanjem samoodločanja in telesne integritete za vsako interpolno in transspolno osebo, še posebej pa za interpolne dojenčke in otroke.
3. Svobodna in enostavna sprememba dokumentov, torej pravno priznanje spola in imena, ki temelji izključno na samoodločanju.
4. Dostopno in brezplačno fizično in psihično zdravstveno varnost brez patologizacije in v skladu s potrebami transspolnih in interpolnih oseb, vključno z izobraževanjem zdravstvenih delav:ik ter uvedbo informirane privolitve.
5. Proces potrditve spolne identitete, ki je dostopen izven večjih mest.
6. Primerno in učinkovito procesiranje sovražnega govora in zločinov iz sovraštva.
7. Pravilno in primerno poročanje v medijih, ki spoštljivo predstavlja nas, naše identitete, telesa in izkušnje brez senzacionalizma. Nič o nas brez nas.
8. Vzgojno-izobraževalni sistem, osvobojen vsiljevanja spolnih norm, ki vključuje spoštljivo in pozitivno reprezentacijo naših teles, identitet in izkušenj v vzgojno-izobraževalnih ustanovah in gradivih.
9. Spoštovanje delavskih in človekovih pravic in prepoznavanje presečne/multiple diskriminacije, s katero se vsakodnevno srečujemo trans in interpolne osebe, ki smo spoln:ie delav:ike, Rom:ikinje, ženske, migrant:ike, osebe s hendikepom, rasne manjšine, osebe iz različnih verskih in etničnih skupin.
10. Omogočanje enakih možnosti za delo in življenje, vključno z dekriminalizacijo spolnega dela in nudenjem varnega azilnega postopka za vse migrantske spoln:ie delav:ike, Rom:ikinje, ženske, migrant:ike.
11. Uvajanje vseh nujnih ukrepov v boju proti brezdostnosti, lakoti in strahu za lastno blagostanje trans in interpolnih oseb.
12. Jasno in pokončno držo v boju proti rastočemu (neo-)fašizmu naših državnih oblasti.

PROUD.

Blažka Plahutnik Baloh:

MEDICINSKA TRANZICIJA V SLOVENIJI

Medicinska tranzicija (ki se ji reče tudi medicinsko prehajanje ali medicinski proces potrditve spola) za večino transspolnih oseb predstavlja enega od pomembnejših korakov k uskladitvi telesa z lastnim spolom.

V Sloveniji medicinski proces potrditve spola poteka v sklopu interdisciplinarnega konzilija (skupina zdravnic_kov, ki pokriva področje transspolnosti, npr. prihiatrinj_ov, endokrinologinj_ov), ki deluje v okviru Centra za mentalno zdravje v Ljubljani. V medicinski proces potrditve spola se lahko vključijo transspolne osebe (vključno s spolno nebinarnimi osebami), postopek pa se razlikuje glede na to, ali je oseba ob

začetku procesa polnoletna ali mladoletna.

Začetek **postopka:**
psihiatrična **obravnav**

Za osebe, starejše od 18 let, je vstopna točka za začetek procesa psihiatrična obravnava. Oseba lahko izbira med psihiatrom in psihiatrinjo, za prvo naročanje pa ne potrebuje napotnice osebne_ga zdravnice_ka, ampak se lahko naroči neposredno v Ambulanti za spolno zdravje v Ljubljani. V začetnem delu psihiatrične obravnave psihiatrinja_er opravi t.i. anamnezo – osebo povpraša o življenjski zgodovini, spolni identiteti, pomembnih odnosih, morebitnih težavah ... V nadaljnjih srečanjih so poleg osebe na pregled vabljeni tudi starši ali pomembne_i druge_i (npr. partner_ka), s katerimi psihiatrinja_er opravi t.i. heteroanamnezo – pridobi pomembne podatke o osebi iz perspektive najbližjih. Sledi kliničnopsihološki pregled, na katerem oseba v enem ali več srečanjih izpolnjuje psihološke teste, na podlagi katerih klinična psihologinja izda mnenje, s katerim sta seznanjen_a psihiatrinja_er

in oseba. Sledi ponovni termin pri psihiatrinji_u, ki ob izključitvi obsežnejših težav v duševnem zdravju osebi dodeli psihiatrično diagnozo F64.0 – transeksualizem. Diagnoza je podlaga za pravno priznanje spola (ki omogoča spremembo spolnega onačevalca na dokumentih in rojstnem listu) in izdajo napotnic za enokrinološko obravnavo in kirurške ter druge posege.

Sprememba dokumentov

Za pravno priznanje oseba dobi potrdilo psihiatrinje_a, s katerim na upravni enoti lahko zamenja spolni označevalec na osebnih dokumentih, kar ni vezano na spremembo osebnega imena, ki ga oseba lahko spremeni kadarkoli (tudi pred diagnozo).

Hormoni

Ob izdaji napotnic se oseba naroči na Klinični oddelek za endokrinologijo, diabetes in presnovne bolezni

ter Klinični oddelek za plastično, rekonstrukcijsko, estetsko kirurgijo in opekline na Polikliniki v Ljubljani. Prav tako se osebo seznanijo o možnosti shranjevanja genskega materiala, v primeru, da v prihodnosti želi imeti biološke otroke (jajčne celice, semenska tekočina). Ker so v interdisciplinarnem konziliju osebe, ki obravnavajo transspolne osebe v medicinskem procesu, jasno določene, naročanje na oddelke znotraj drugih bolnišnic (npr. UKC Maribor) ni mogoče. Preglede, ki jih mora oseba opraviti pred endokrinološko obravnavo (npr. ultrazvok), pa je mogoče opraviti tudi izven UKC Ljubljana. Povprečna

čakalna doba* med izdajo napotnicin prvimgledom na endokrinologiji je od 8 mesecev do leta dni. Do pregleda na endokrinologiji oseba opravi druge preiskave, ki so potrebne za predpisovanje hormonske terapije (npr. ultrazvok trebuha in ginekološki pregled). Na prvem endokrinološkem pregledu oseba še ne dobi predpisane hormonske terapije, ampak je naročena le na odvzem krvi. Hormonsko terapijo ali antiandrogene se osebi navadno predpiše nekaj mesecev kasneje, ko na podlagi izvidov krvnih preiskav sledi posvet z endokrinologinjo_om. V Sloveniji se trans maskulinim osebam najprej predpiše Androtop gel (oseba ga na kožo dnevno nanaša sama), nekaj mesecev kasneje pa se gel zamenja z Nebido injekcijami (na 10 do 14 tednov aplicirajo pri izbrani osebni zdravnici_ku). Trans femininim osebām je na voljo

*Zaradi podaljšanja čakalnih dob v času epidemije, so zgoraj opisane čakalne dobe le ocena na podlagi čakalnih dob v preteklosti, vendar se lahko v prihodnje podaljšajo ali skrajšajo.

Aldacton (antiandrogen, dnevno v obliki tablet) in Estrofem (dnevno v obliki tablet, gela ali obližev).

Operacije

Od kirurških posegov so v Sloveniji osebām na voljo t.i. zgornje operacije ter redukcija adamovega jabolka. Pri trans maskulinim osebām se glede na količino tkiva oddvojnih ireverzibilnih mastektomij izvajata periareolarna mastektomija in mastektomija z dvema rezoma, trans femininim osebām pa je na voljo povečanje dojk. Ostale operacije (npr. feminizacija obraza) ne spadajo v sklop uradnega medicinskega procesa potrditve spola in jih mora oseba kriti sama. Kirurginjo_a, ki bo izvedla_el operacijo, oseba izbere sama, na podlagi seznama, ki ga po naročanju pošljejo iz Kliničnega oddelka za plastično, rekonstrukcijsko, estetsko kirurgijo in opeklino. Čakalna doba za prvi pregled in posvet s kirurginjo_om je približno leto dni, do operacije pa prav tako približno leto dni.

Spodnjih oz. genitalnih operacij se v Sloveniji ne izvaja, vendar ima oseba pravico do kritja stroškov operacije v tujini s strani ZZSZ. Med posege, ki so kriti s strani zavarovalnice, spadajo metoidioplastika, faloplastika, histerektomija in vaginoplastika. Oseba pri ZZSZ predhodno izpolni vlogo za odobritev načrtovanega zdravljenja, pregleda ali preiskave v tujini.

Mladoletne osebe

Pri mladoletnih osebah se medicinski proces razlikuje predvsem v začetnih fazah obravnave. Mladoletne osebe morajo biti vsaj eno leto obravnavane pri pedopsihiatrinji, ki ni del interdisciplinarnega konzilija, ta pa osebo napoti naprej na pedopsihiatrinjo, ki je del konzilija. Mladoletne osebe lahko pred 18. letom dostopajo do antiandrogenov (hormonskih blokerjev, namenjenih osebam v puberteti), ne pa tudi do testosterona, estrogena in progesterona, ki se predpisujejo po izpolnjevanju kriterija

polnoletnosti.

Ostali posegi

Oseba ima v medicinskem procesu pravico izbire posegov, ki jih želi opraviti (npr. lahko se odloči samo za hormone brez operacij ali obratno). Omenjene zdravstvene storitve so za osebe, ki imajo sklenjeno osnovno in dopolnilno zdravstveno zavarovanje, brezplačne, medtem ko mora oseba stroške posegov, ki so smatrani kot estetski (npr. lasersko odstranjevanje dlak), kriti na lastne stroške. Osebe lahko samoplačniško zgornjo operacijo v Sloveniji opravi tudi izven sistema javnega zdravstva, medtem ko predpisovanje hormonske terapije poteka le znotraj sistema javnega zdravstva v sklopu medicinskega procesa.

Če imate v zvezi s postopkom medicinskega prehajanja dodatna vprašanja, se lahko z njimi obrenete na avtorico članka Blažko Plahutnik Baloh na elektronskem naslovu blazka.p.baloh@legebitra.si

Ali ima še kdo občutek, da se v trans skupnosti premalo govori o seksu?

SEKS

smo napačno upodobljeni; kot posebej ženstveni geji ali posebej

V primerjavi z gejevsko in lezbijčno skupnostjo, znotraj katerih se vsaj od zunaj zdi, da pogovor o seksu poteka bolj odprto, smo v trans skupnosti precej zadržani; glede te teme. Seveda v nasprotju z lezbijčno in gejevsko skupnostjo transspolnost nispolna usmerjenost, kar pomeni, da se v okviru raziskovanja lastne identitete primarno ne ukvarjamo s svojim romantičnim ali spolnim odnosom do drugih, ampak predvsem s svojim odnosom do sebe ali do družbe na splošno. Tako velikokrat pogovor o spolnosti postane sekundarnega pomena.

možate lezbijke, kar kaže na to, da javnost transspolnost zmotno dojema kot spolno usmerjenost. Tudi izraz "transseksualizem" nam ne pomaga. Trans ženske smo v razvedrilnem programu velikokrat prikazane kot spolne delavke, lačne seksa s strejt moškimi, medtem ko se transspolni moški v medijih redkokdaj pojavimo, ko se, pa smo velikokrat prikazani kot zavajajoči predatorji, ki prežijo na nič hudega sluteče cis strejt ženske. Ni čudno, da se se nam včasih zdi, da moramo svojo spolnost potlačiti, da ne bi slučajno utrdili nevarnih stereotipov, ki nas obdajajo in škodujejo naši skupnosti.

Kljub temu da transspolno skupnost sestavljamo osebe različnih spolnih usmerjenosti ter da spadamo na različne dele (a)seksualnega spektra, nas ima veliko potrebo v naši skupnosti načeti pogovor o seksu. **Ne glede na svoje razlike imamo transspolne osebe pogosto podobne izkušnje in težave s seksom in smo zato druga druga lahko v veliko oporo.**

Seksualizacija in fetišizacija trans oseb vodita v prepričanje, da je seks s transpolnimi osebami nekaj umazanega, čudnega, perverznega. Fetišizacija trans oseb je najbolj jasna v pornografiji, saj smo trans osebe ponavadi prikazane v podrejenem položaju, kot objekti poželenja, ki so na voljo za prosto uporabo, raziskovanje svoje spolne usmerjenosti in nudenje novih izkušenj. Na srečo se je v zadnjih letih pojavilo več kvir pornografskih produkcij in spletnih strani, kjer so naša telesa in identitete predstavljene s spoštovanjem.

Pri pogovoru nas lahko ovira tudi to, da smo v medijih transspolne osebe vedno prikazane v povezavi s svojo spolnostjo. Velikokrat

Splošni diskurz o seksu, s katerim smo obkrožen;e od otroštva, temelji na patriarhatu in je poln nevarnih idej o “razlikah med spoloma”. Ne glede na to kako zelo smo uspel;e razdelati svojo ponotranjeno transfobijo in seksizem, še vedno lahko najdeta pot do naših misli. Tako se nam včasih zdi pogovorom o spolnosti boljše izogniti.

Zadnji razlog, ki nas ovira pri pogovoru o seksu in ga je vredno izpostaviti, pa je **“nisem dovolj trans” sindrom**. Trans osebe, še posebno tiste v začetku svoje socialne tranzicije, se velikokrat počutimo, kot da nismo dovolj trans. Še najbolj se bojimo zavrnitve s strani skupnosti, torej tega, da nas bodo druge trans osebe označile za “manj trans”, ker nam je všeč ta ali ona stvar med seksom. Tako nas veliko cenzurira svoje misli in občutke, ko pride do seksa, včasih pa se pogovoru o seksu kar povsem izognemo, saj se nam ta možnost zdi najbolj varna. To je še eden od razlogov, zakaj je potrebno večkrat načeti to temo, saj se moramo vse trans osebe zavedati, da način, kako seksaš oz. želiš seksati ne vpliva na tvojo spolno identiteto. **Trans osebam so lahko v spolnosti všeč različne stvari:** nekatere uživamo v penetraciji, druge smo raje aktivne partnerke, nekatere imamo rade le oralni seks, druge

uživamo v vseh različnih pozicijah, nekatere v svoje spolno življenje rade vnesemo BDSM elemente, druge smo ponosne uživačke konvencionalnega seksa, nekatere smo med seksom rade nage, druge le v nogavicah, tretje najraje seksajo z ugasnjeno lučjo, medtem ko nekaterim do seksa sploh ni. Skratka vsaka od nas ima rad seks na svoj način. Naše preference glede spolnosti nikakor ne vplivajo na naš spol in na noben način ne omajajo naše transspolnosti.

Disforija med seksom

Vsaka od nas doživlja disforijo na različne načine in pri vsaki od nas jo sproži nekaj drugega. Že misel na seks je lahko za nekatere trigger, zato je pomembno, da se s potencialno spolno partnerko pred seksom o tem **pogovorimo, če je to le mogoče**. Pogovor o seksu lahko zveni kot nekaj zastrašujočega, vendar bistveno prispeva k dinamiki spolnega odnosa, večji meri zaupanja, medsebojnega spoštovanja in občutka varnosti. Služi lahko tudi kot sito, ki ti pove, ali so osebe, s katerimi želiš imeti spolni odnos, pozorne na tvoje potrebe in meje. Pogovor o seksu je lahko dobra predigra! Pogovor o seksu je seksi!

Med pogovorom s potencialnimi spolnimi partnerkami je dobro omeniti:

- V katerih stvareh uživaš oz. ti dajejo spolno evforijo
- Katere stvari sploh ne pridejo v poštev zaradi disforije ali česarkoli drugega
- Katere stvari bi rad/a med seksom preizkusil/a, pa nisi prepričan/a, če ti bodo ugajale
- Ali imaš kakšne strahove, dvome ali dileme glede seksa
- Katero besedo oz. znak bosta s partner/ko uporabil/i, da nakažeta "stop"
- Ali ima partner/ka kakšna (sprejemljiva) vprašanja glede tvojega (trans) telesa z namenom pomagati ti bolj uživati
- Kako se odzvati v primeru, da tvoja disforija postane preveč intenzivna (ali v tem trenutku potrebuješ, da te partner/ka z besedami pomiri, ali potrebuješ trenutek sam/a s sabo, ali potrebuješ objem?)
- Katere pripomočke želi/a uporabljati (če jih želita uporabljati) in kako delujejo.

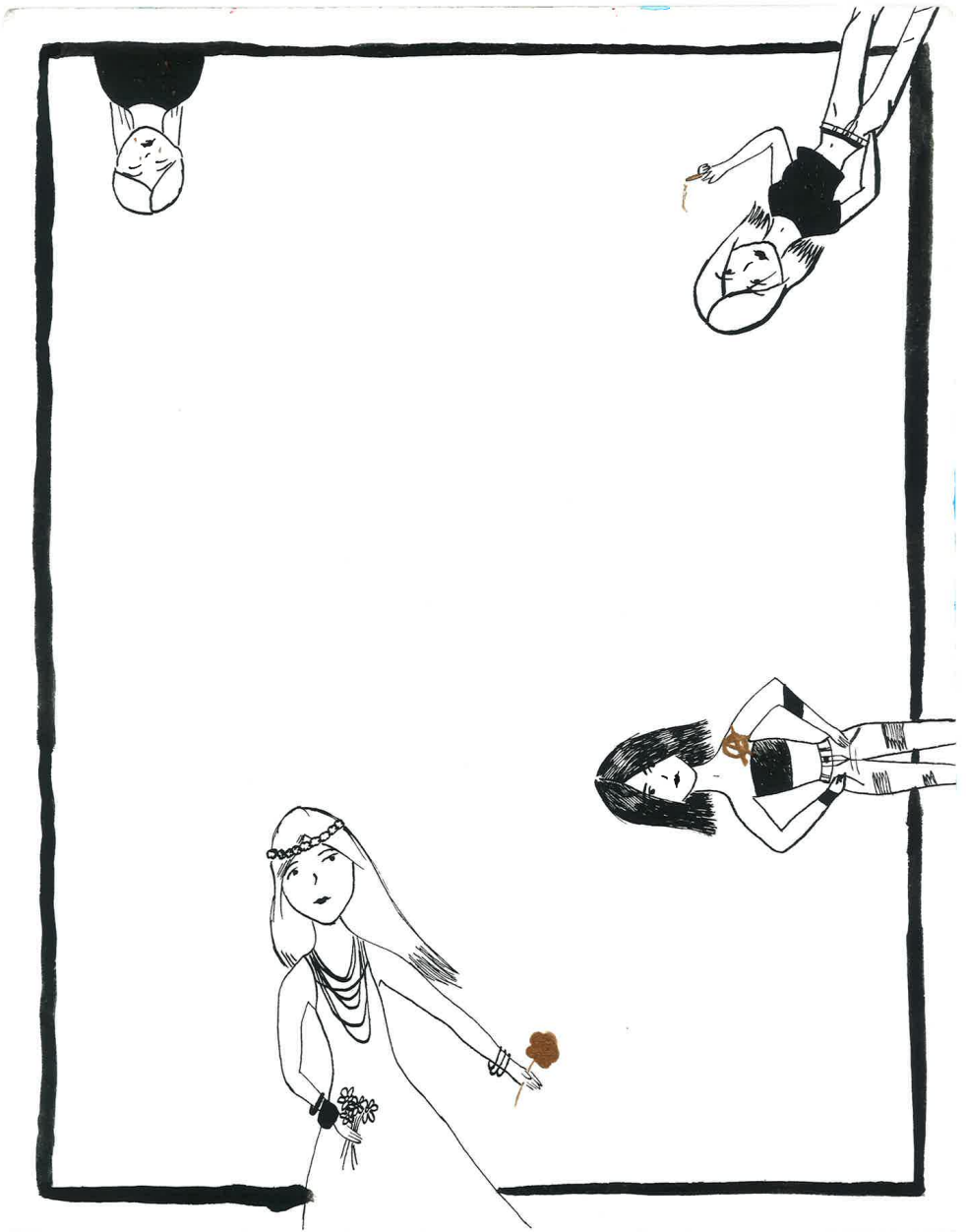
Pomembno je tudi, da smo **na svoje občutke pozorn:e med seksom** ter da **v primeru nelagodja to povemo** osebi ali osebam, s katerimi smo v postelji. Dobro se je zavedati svojih mej, ki jih ne smemo prekoračiti, da bi zadovoljil:e želje drugih. Spolni odnos ali akt znotraj spolnega odnosa lahko na katerikoli točki prekinemo. V spolnem odnosu ne sme biti občutka slabe vesti, krivde in sramotenja.

Spolna disforija se med seksom lahko pokaže na različne načine: lahko postanemo disociativn:e (začasna prekinitev stika z neposredno okolico in premik v drugo stanje), čutimo povečano stisko, se fiksirano osredotočamo na določen del svojega telesa, ki nam povzroča disforijo, ali se povsem izgubimo v svojih mislih o tem, kaj bi rad:e naredil:e, pa ne moremo. **V takih primerih lahko vedno preineš spolni odnos.**

Naj bo seks užitek. Ljudje pogosto napačno domnevamo, da je orgazem tisto, kar definira dober seks. Ampak orgazem sam po sebi ni cilj seksa. Veliko stvari, kot sta na primer spolna disforija ali depresija, lahko oteži orgazme. To pa še ne pomeni, da seks ni za nas ali da smo v seksu slab:e, saj v resnici ne potrebuješ orgazma za užitek v spolnosti. ■

RAZNOLIKOST
JE OBLIKA
SVOBODE

transrodna i rodno nenormativna djeca u školi

Na praksi u osnovnoj školi na pitanje o dres kodu dobila sam odgovor da se ne smiju nositi tajice i kratke suknje. U tom sam trenutku pomislila bi li isto to rekli našim kolegama, jer bila sam u društvu dvije kolegice. Odmah mi je u glavi bila slika učitelja koji nosi suknju i nastavnice koja ima neobrijane noge. Razmišljala sam kako bi na mene utjecale takve rodno nenormativne osobe, bih li ranije prihvatila sebe i osvjestila postojanje rodno nenormativnih osoba. Zato sam na kraju htjela napraviti istraživanje o tome kako autentičnost queer nastavnica/ka utječe na samoostvarenje djece u školi. To istraživanje nisam uspjela provesti. Umjesto toga napisala sam teorijski rad o iskustvima, pravima i potrebama transrodne djece u osnovnim i srednjim školama.

Rod(ni identitet) je često zanemaren kao pojam vrijedan istraživanja. Zapravo je pripadanje nekom rodu skoro uvijek izjednačeno sa spolom koji je dodijeljen osobi – tako u anketama često imamo samo dvije opcije : Ž ili M – tako da se u samom startu kreatorima ankete onemogućava shvaćanje realnosti izvan rodne i spolne binarnosti. Spol je naizgled puno jasnija kategorija zbog toga što je vidimo posvuda, no i ona je morala nastati u nekom trenutku ljudske

povijesti. Spol se danas dodijeljuje u nekom trenutku razvoja fetusa ili netom nakon rođenja bebe, ali nitko ne zna što je spol, jer se određenje spola oslanja na spolne karakteristike tijela osobe, a ne prema jednoj jedinoj karakteristici. Usprkos tome ova kategorija većini od nas određuje što ćemo postati i tko možemo biti: dječaci ili djevojčice, sinovi ili kćeri, žene ili muškarci.

Što se događa kad nas te kategorije ne opisuju? Kad izlazimo iz okvira? Većina transrodnih osoba izlazi iz okvira heteronormativnih očekivanja, no to ne znači da ne vrednuju rodnu i spolnu binarnost kao jedinu valjanu matricu. Mnoge osobe unutar trans pokreta ne shvaćaju postojanje rodne nebinarnosti, no činjenica je da ne postoje samo transrodne žene i muškarci. Također postoje rodno ekspanzivne, raznolike i varijantne osobe. U Hrvatskoj se zapravo jako često koristi treća kategorija „rodno varijantnih osoba“ u sklopu kratica TIRV (transrodne i rodno varijantne) kako bi se uključili rodno nebinarni identiteti, no ja sam u svom radu zaključila da ova kratica ne opisuje dobro djecu o kojoj pišem. Djeca ne znaju uvijek imenovati svoj rodni identitet (pogotovo ako nemaju jezik za njega), a „zbog količine raznih rodničkih identiteta i definicija koje se mogu upotrebljavati u pogledu na transrodnost, za ovaj sam rad prevela kraticu iz engleskog jezika koja se koristila u mnogim izvorima koje koristim u radu: TGNC(trans and gender non-conforming). Na hrvatskom ta kratica glasi TIRN - od izraza “transrodna i rodno nenormativna.””(Relić, 2021,11) Bilo

tko može biti rodno nenormativan – cisrodna ili transrodna osoba – zato što je rodna nenormativnost odstupanje od rodni normi društva u kojem se osoba nalazi. Rodna normativnost u jednoj državi u drugoj državi može izgledati nenormativno.

Cilj je mog diplomskog rada bio otkriti što zapravo transrodne i rodno nenormativne učenice (u nastavku teksta korišten rodno neutralno za svu djecu koja pohađaju školu) doživljavaju u školama i imaju li pravo na ostvarenje svojih potreba. Uvidjela sam da doista imaju zakonski utemeljena prava za ostvarenje svojih potreba. Konkretno analizirajući Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi RH shvatila sam da ga je lako moguće interpretirati na štetu TIRN učenica zbog dvosmislenosti stavki određenih članaka Zakona. Zbog toga smatram da se prije svega trebamo pozivati na prava učenica u osnovnim i srednjim školama. Učenica bi primjerice mogla propitivati svoj rodni identitet i obratiti se nekom nastavniku ili pedagoginji - u slučaju da ne dobije pomoć od njih može se pozvati na Pravo na savjet i pomoć u rješavanju problema. Učenica isto tako može biti prisutna na vijeću učenika kako bi utjecala na osobe koje donose odluke o kućnom redu – to joj osigurava Pravo na sudjelovanje u radu vijeća učenika te u izradi kućnog reda

Poštivanjem prava učenica možemo izravno zadovoljiti njihove potrebe. Potrebe koje sam izdvojila u svom radu bile su “potreba za informacijama, potreba za prevencijom ovisnosti, potreba za sigurnim mjestom/mjestima i potreba za odgovarajućim toaletom.

Ostvarenje ovih i drugih potreba mnogi su istraživači prepoznali kao uvjet za:” (Relić, 2021, 45) smanjenje rizičnih ponašanja učenica (ranije stupanje u spolne odnose, nezaštićeni spolni odnosi, korištenje opojnih sredstava), međuvršnjačkog zlostavljanja i učestalosti suicidalnosti kod TIRN učenika. U istraživanju provedenom 2015. godine izneseni su podaci o vrsti uznemiravanja i napada koje su doživjele učenice u osnovnoj i srednjoj školi, koje su bili autane kao trans ili koje su bili tako percipirane. Više od pola ispitanih učenica doživjelo je verbalno uznemiravanje, skoro četvrtina je doživjela fizički napad, a njih 13% doživjelo je seksualno nasilje (James i sur., 2016, 9 prema Mangin, 2018, 19). Još jedna američka studija bavila se viktimizacijom učenica pripadnica rodni manjina i razlikama u učestalosti samoranjavanja između učenica pripadnica rodni manjina i cisrodni učenica. Njihovo je istraživanje pokazalo da učenice pripadnice rodni manjina češće bivaju žrtve nasilja, da se češće samoranjavaju i da osjećaju manje podrške od cisrodni učenica. Što smatram zabrinjavajućim podatkom jest da usprkos postojanju pozitivne korelacije između doživljene podrške te mogućnosti samoranjavanja i nasilja kod svih učenica, ta je korelacija bila slabija kod učenica pripadnica rodni manjina (Ross-Reed i sur., 2019, prema Relić, 2021). Istraživači su naveli da je na rezultat moguće utjecao i uzorak, ali mislim da se ipak trebamo zapitati što se zapravo događa kad ne možemo samo kroz podršku pomoći TIRN učenicama.

Pegagoško osoblje ne mora nužno biti upućeno u tretman transrodne djece da bi im pomoglo, ali moraju biti u mogućnosti kontaktiranja stručnjaka koji će im dalje pomoći. Prije svega to su u Hrvatskoj udruge poput Trans Aid-a i Trans Mreže Balkan. Organizacija koja slovi kao najstručnija za zdravlje transrodnih osoba je zapravo WPATH(World Professional Association for Transgender Health), ona je duboko ukorijenjena u medicinskom diskursu o transrodnosti i interspolnosti pa varijacije spolnih karakteristika i dalje karakterizira kao poremećaj. Zato trebamo biti oprezni kad sežemo za podacima te organizacije. Zapravo većina društava pod utjecajem ovog medicinskog diskursa kategoriju spola smatra binarnom, a karakteristike koje padaju izvan te binarnosti patološkima. Nije puno drukčiji pogled ni na rodnu nebinarnost. Novija istraživanja, poput onog Allena i suradnika iz 2020. godine, pokazuju da rodna (ne)binarnost igra ulogu u razlici između binarnih i nebinarnih učenica i njihovih školskih iskustava – naime, nebinarna se djeca rjeđe autaju u školi u odnosu na njihove binarne suučenice.

Ja zato ove kategorije muškog i ženskog, djevojčice i dječaka vidim kao kategorije, koje umjesto da samo opisuju jedan dijelici osobe, određuju osobi što smije i što ne smije raditi, biti, imati. Nažalost upravo zbog toga ne mogu reći “da dodijeljivanje spola bespomoćnim maljim ljudskim bićima koja su tek došla na svijet nije problem”.(Relić, 2021, 3). Kategorije

muškog i ženskog u patrijarhalnom društvu nikome ne omogućava slobodu da bude svoja osoba. Svatko od nas nasljeđuje teret svojih predaka koji su u svojim glavama i u svom svijetu stvarali te kategorije i dodijeljivali im obilježja koja su prema njihovim mišljenjima bila prikladna. Zato trebamo osvijestiti činjenicu da društveni konstrukti spola i roda ne bi trebali ograničavati samoostvarenje učenica.

Pozitivna školska praksa dokazala je da je moguće napraviti više za TIRN učenice. “Hall i suradnici pokazali su da je photovoice metoda bila učinkovita rezultatom od 85% odraslih, koji su izjavili da ih je “intervencija photovoice-om” natjerala na razmišljanje o stvarima o kojima nisu prethodno razmišljali (uključujući probleme s rodom), a 81% njih je navelo da bi reagirali ili ponašali se drukčije zbog sudjelovanja u intervenciji, poput toga da bi pomogli ili podržali LGBTQ+ učenike, koristili rodno-neutralni ili inkluzivni jezik i suočili se sa svojim i tuđim pristranostima(Hall i sur., 2018). Ovo je odličan primjer utjecaja učeničkog projekta na stavove odraslih ljudi, čije se verzije vjerojatno mogu primijeniti u svakodnevnoj školskoj praksi.”(Relić, 2021, 18)

Melinda M. Mangin u svojem je istraživanju objavljenom 2019. godine prikazala kako školski okrug, školski ravnatelji i školski djelatnici mogu poboljšati školsko iskustvo za TIRN učenice. Na primjeru je jednog školskog okruga iz Pennsylvanije prikazala da je promjena moguća ako se upoznavanjem s trans temama pristupi kao prilici za razvoj. Školski je okrug tako održao edukaciju za sve školske djelatnike i organizirao

sastanke sa svim dobrovoljcima koji su htjeli doprinijeti sastavljanju novog školskog pravilnika. Ravnatelji su uložili više truda i vremena u obrazovanje o TIRN učenicama i zauzimali stav usmjeren na dobrobit djeteta. Nastavnice su iznašle kreativne načine za korištenje rodno neutralnih izraza i stvaranje jednakih mogućnosti za sve učenice za sudjelovanje u nastavi nezvano za njihov rodni identitet.

Ukratko su napor škole, pojedinih školskih djelatnika i šire zajednice koji su TIRN učenicama pružili podršku, osigurali potrebna sigurna mjesta i promijenili jezik kojim govore s/o transrodnim i rodno nenormativnim učenicama rezultirali time da TIRN učenice imaju pozitivna iskustva u školi. Tu su i TIRN učenice same imale veliku ulogu, jer su usvojile mehanizme za obranu od onih koji ih ne shvaćaju ili u nekim slučajevima ne prihvaćaju. (Relić, 2021)

Svojim budućim kolegama zato predlažem sljedeće ciljeve kao korake u poboljšanju prakse s TIRN učenicama:

- korištenje inkluzivnijeg jezika i jezika koji odgovara učenicama koje su se autale kao trans, što je prema dostupnim podacima dobro i za druge učenice
- prepoznavanje potencijala nastavnika koji se žele autati ili su autani, a imaju potrebu da pomognu TIRN učenicama; posebno je važna podrška stručnog suradnika kako se nastavnik ne bi osjećao nekompetentno
- stvaranje sigurnih mjesta za TIRN učenice, gdje će biti okruženi ljudima koji ih prihvaćaju i podupiru

- obrazovanje osoblja o pitanjima TIRN učenica i prilagodba školskih pravilnika da ne bi bili diskriminacijski prema TIRN učenicama
- omogućavanje pristupa odgovarajućim toaletima u bilo kojem obliku koji je učenicima prihvatljiv
- pružanje potrebnih informacija učenicama kojima su potrebne (npr. postojanje grupe podrške ili Zakona koji štiti učnička prava)

Ostatku javnosti dajem nekoliko prijedloga za pomoć TIRN djeci. Ovi su prijedlozi stvoreni na radionici o transrodnim učenicama koja je održava za vrijeme Traspozijuma ove godine – 2021., u Ljubljani:

- osobna njega
- razgovor licem u lice na samo s osobom koja je nesvjesno pogriješila u obraćanju trans osobi ili pričanju o njoj
- povezivanje akademske sfere s lokalnom zajednicom
- izgradnja lokalne zajednice
- stvaranje i korištenje lokalnih resursa
- razgovor s ljudima u koje imamo povjerenja (npr. prijatelji, rođaci)
- razgovor s obrazovnim osobljem
- upornost i ako je potrebna tvrdoglavost ☺

Vaša pedagoginja,
Aleksandra Relić

FIX YOUR HEARTS NOT OUR PARTS

BOK MA JA SAMI TRAJI

I NEED A QUEER

TVOJA NEBIMARNA

TVOJA NEBIMARNA

BAL

TVOJ
NEBINARNI
OTROK

TRA... MARŠ

Moje

Moj id

PARADNI GOVOR

Leto je 2021. S pandemijo covida-19 so nesorazmerja v porazdelitvi moči in sredstev po svetu postala bolj očitna kot kadarkoli prej. (Neo-)fašizem naših vlad je čedalje težje ignorirati. Transspolne osebe se od nekdaj nahajamo na presečišču različnih sistemov zatiranja, transspolna telesa pa so že dolgo igrišče, na katerem se izkazujejo ideologije tistih, ki nas ne vidijo kot ljudi. A vendar: pogledjte nas. Tu smo. Ostajamo živ:e in živimo polna življenja. Smo poln:e ljubezni.

Ko razmišljamo, zakaj se organiziramo, pod občutki jeze, zamere, preobremenjenosti, brezupa, upanja, še več jeze vedno znova najdemo gonilno silo svoje vztrajnosti: ljubezen. Zaradi struktur moči, ki so nas skozi zgodovino prikazovale kot nevredne ljubezni, je včasih lažje ljubiti druge kot sebe. A to se ne izključuje. Skozi skupnostno ljubezen, ko ljubimo ljudi, ki so kot mi:e – potisnjen:e na rob tega, kar družba vidi kot sprejemljivo – se učimo ljubiti sebe.

A ljubezen ni zgolj občutek ali čustvo. Niso metaljčki v trebuhu ali radost, ki jo občutimo, ko se smejimo s prijatelj:icami, čeprav

je nedvomno tudi to pomembno. Ljubezen je zaveza. Je zaveza skrbi za lastno in medsebojno rast. Ljubezen osvobaja. Ljubezen je dejanje.

Kaj pomeni prakticirati ljubezen kot dejanja, ki izhajajo iz zaveze skrbi za našo kolektivno rast in osvoboditev? To ni nekaj, kar lahko zahtevamo od tistih, ki nas nočejo ljubiti. Kar lahko storimo, je, da postanemo zgled. Lahko vzpostavimo prakse, prostore, mehurčke skupnosti, ki so tako neomajno ljubeči, da ljudje, ki nas nikoli niso upali pogledati, vidijo, da je mogoč drugačen svet. Da ga že gradimo.

Kako to dosežemo? Ko prakticiramo ljubezen kot dejanja, ki izhajajo iz zaveze skrbi za našo kolektivno rast in osvoboditev, začnemo z majhnim. Začnemo s tem, da poslušamo svoja telesa in smo pozorn:e na njihove potrebe.

Postajamo večj:e in svobodnejš:e.

Ko prakticiramo ljubezen kot dejanja, ki izhajajo iz zaveze skrbi za našo kolektivno rast in osvoboditev, gradimo skupnosti, ki utelešajo te vrednote. Gradimo skupnosti, ki jim je bolj mar za ljudi kot za ideje. Skupnosti,

kjer naša veljava ni določena z našo bolečino in naša vrednost ni določena z našo utrujenostjo. Skupnosti, ki ustvarjajo prostor za počitek, za učenje in za delanje napak. Skupnosti, ki so zatorej potrpežljive in radodarne. Skupnosti, ki so dostopne, vabljuje, nas toplo sprejmejo in razumejo, da vsaka – vsaka – oseba lahko nekaj doprinese. Skupnosti, ki ne le, da ustvarijo prostor, pač pa tudi poudarjajo nepogrešljivost transspolnih oseb, interspolnih, kvir oseb, oseb s hendikepom, Rom:inj, oseb, ki doživljajo rasizem, revnih, debelih oseb, oseb iz ruralnih okolij, oseb, ki ne poznajo trenutne terminologije, oseb, ki eksperimentirajo, in oseb, ki so tukaj prvič.

Postajamo še večje in še

svobodnejše.

Ko prakticiramo ljubezen kot dejanja, ki izhajajo iz zaveze skrbi za našo kolektivno rast in osvoboditev, razumemo, da ljubezen do sebe in do skupnosti pomeni borbo za pogoje, ki to rast in osvoboditev omogočajo. Razumemo, da naša ljubezen od nas zahteva, da zahtevamo, kar nam pripada. To pomeni borbo za svobodno odločanje o svojih telesih. Pomeni borbo za primerno in učinkovito procesiranje sovražnega govora in zločinov iz sovraštva. Pomeni borbo za dostopno in brezplačno telesno ter mentalno zdravstveno varnost brez patologizacije in to ne le v prestolnicah naših držav. Pomeni borbo za pravilno in primerno prikazovanje naših

identitet, teles in izkušenj v medijih in izobraževalnih sistemih v vseh balkanskih državah, katerih transspolne in interpolne skupnosti predstavljamo. Pomeni borbo za dekriminalizacijo spolnega dela in borbo proti brezdomnosti. Pomeni antirasizem. Pomeni antifašizem.

To so temelji, na katerih gradimo svoje skupnosti.

Postajamo še večje in še svobodnejše.

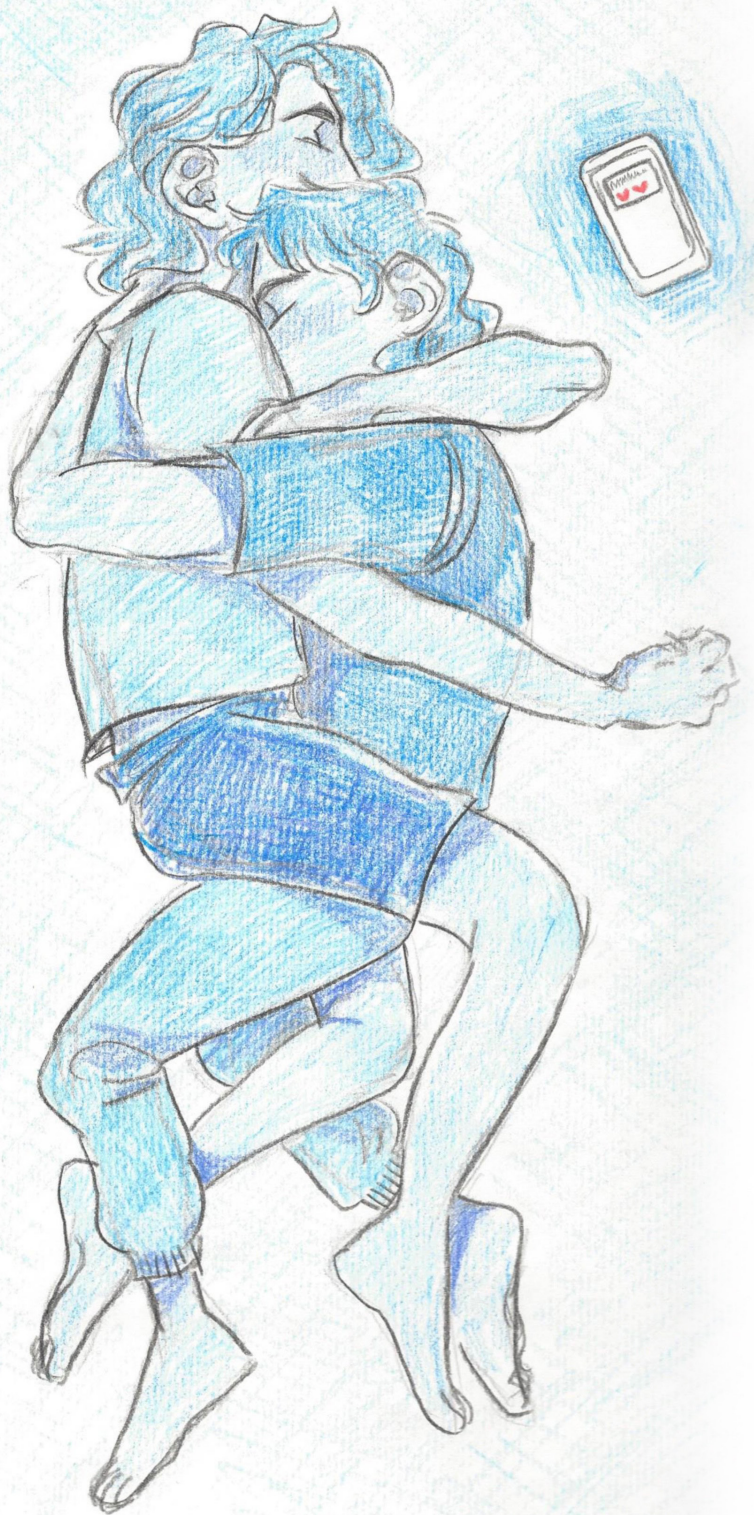
Ko prakticiramo ljubezen kot dejanja, ki izhajajo iz zaveze skrbi za našo kolektivno rast in osvoboditev, potrebujemo vse. Potrebujemo nove ljudi. Potrebujemo vse nas. In smo vsi mi. Poglejte okrog sebe. Poglejte svoje transspolne

in interpolne sestre in brate. Poglej svojo transspolno hčer, poglej svojega transspolnega sina, svojega nebinarnega otroka, svojega interpolnega strica, svoj o spolni o sosed o, svoje sošolke, svoje prijateljice. Poglejte, koliko nas. In s koliko ljubezni.

**Z ljubeznijo,
vaša transspolna in
interpolna skupnost.**

BLOCKING in the BALKANS

naše izkušnje s hormonskimi blokerji

Hormone blockers are a form of medication intended to postpone the effects of puberty in young trans people.

With the intent of demystifying the process and the effects of hormone blockers we're presenting three trans men's experiences in the Slovenian and Croatian healthcare systems.

How old were you when you started the first step of medical transition? What was the process of getting blockers like and how long did it take?

Filip: Bio sam u 8. razredu osnovne škole kada sam prvi put otišao kod psihologa radi rodne disforije. To je bilo par mjeseci prije mog 15. rođendana. Obično se osobu prati nekih godinu dana prije nego što se uopće uspostavi ikakva dijagnoza ili započne medicinska tranzicija.

Radi mog upisa u srednju školu i plana da započnem sa socijalnom tranzicijom u 1. srednje, morali smo malo ubrzati proces. Kada su mi postavili dijagnozu rodne disforije i kada sam promijenio ime u dokumentima idući korak bio je medicinska tranzicija. Prvo sam morao otići na opći pregled i konzultaciju s endokrinologom, nakon čega sam morao obaviti niz različitih pretraga. U 11. mjesecu (devet mjeseci nakon

što sam krenuo kod psihologa) dobio sam prvu dozu blokatora.

Emil: Star sem bil 14 let, ko sem prvič imel pogovor s terapevtom, ki se ukvarja s temi stvarmi. Proces pridobivanja blokerjev je bil zelo počasen, moral sem opraviti veliko psiholoških testov, kar je bil najbolj počasen del procesa. Nato sem potreboval pisno privolitev za začetek jemanja hormonov od obeh staršev, šele nato so me lahko predstavili konziliju in se odločili, če mi blokerje dovolijo. Nisem imel sreče, saj se je ravno v tistem času začela epidemija in se konzilij ni sestajal redno. Nato sem s tem privoljenjem lahko šel k endokrinologu, kjer sem dobil blokerje.

Miha: Proces sem začel pri petnajstih letih. Zame je trajalo precej dolgo, ker je bilo nekako pričakovano, da si pred tem spremenim ime in marker na dokumentih, tako da dokler tega nisem opravil, o hormonski terapiji nismo niti govorili. Začel sem jemati blokatorje pri približno 16-ih letih (nekje na polovici med 16. in 17. letom). Da sem lahko začel s terapijo, sem moral opraviti psihološke teste (za pridobitev diagnize) in ginekološki pregled, potem pa me je psihiatrinja predstavila konziliju, ki mi je dal zeleno luč za hormonsko terapijo.

What changes did you notice after starting blockers? Were there any complications?

Filip: Prva, a ujedno i najznatnija promjena bila je gubitak menstruacije koji je nastupio odmah u prvom mjesecu uzimanja blokatora. To je ujedno, barem u mojem iskustvu, bila i jedina pozitivna promjena. Ostale su nastupile tokom

idućih 2/3 mjeseca i nisu bile ugodne. Djelovanje blokatora vrlo je slično menopauzi, jedino što je za razliku od menopauze umjetno uvjetovano i time naglje. Kada žene u starijoj dobi ulaze u menopauzu to je vrlo postepeno i proces potpunog gubitka menstruacije može trajati godinama. Tokom tog razdoblja žene se znaju osjećati lagano depresivno, imati valunge i tako dalje. Kod blokatora taj proces postepenog gubitka spolnih hormona je nagao i nastupa u prvih 2/3 mjeseca od početka uzimanja. Do mog trećeg mjeseca od uzimanja blokatora već sam osjećao navale vrućine i hladnoće nekoliko puta dnevno. Postao sam klinički depresivan, izgubio sam sav sex drive i udebljao sam se jedno 5 kila. Bilo je prilično loše. No, pričao sam i sa drugima koji su također uzimali blokatore i njihova iskustva znatno su bolja. Ovo je samo moje iskustvo i nažalost imao sam dosta komplikacija, no koliko shvaćam ovo nije norma i većina ljudi ne proživljava taj proces toliko drastično.

Emil: Prve spremembe so bile le mentalne in sicer zavedanje, da se moje telo ne spreminja več v smer, v katero nočem, da se; to je bil zame zelooooo velik oddih. V tistem času se je moje razpoloženje neznsko izboljšalo. Jemanje blokerjev je bila najboljša odločitev mojega življenja do tedaj.

Kar se tiče fizičnih sprememb, pa ni bilo nič posebnega, saj ti blokerji le ustavijo potek pubertete. Najbolj očitna sprememba so zagotovo bili vročinski vali, saj je tvoje telo na blokerjih v bistvu v menopavzi in zato izkusiš podobne simptome.

Še ena negativna posledica blokerjev je možnost razvoja osteoporoze, zato mi je endokrinolog predpisal še redno jemanje vitamina D, da se temu čim bolj izognem.

Miha: Najprej sem opazil manjšanje mlečnih žlez in konec menstruacije. Te spremembe so nastopile takoj. Nikoli nisem imel komplikacij.

What was the next step? What was the transition from blockers to hormones like?

Filip: Nakon 6 mjeseci uzimanja blokatora odlučili su mi krenuti uz blokatore davati i testosteron.

No, prvo sam opet morao raditi razne pretrage od kojih je jedna bila i ultrazvuk. Budući da 6 mjeseci nisam imao ikakvih spolnih hormona u tijelu započeo sam s malim dozama testosterona i kasnije su mi ih postepeno povećavali. Prijelaz je zato bio prilično gladak, no odmah sam osjetio promjenu i puno bolje sam se osjećao. Tu „koktel terapiju“ hormona i blokatora sam uzimao 2 godine, dovoljno dugo da bi mi dovoljno povećali dozu testosterona da mogu u potpunosti maknuti blokatore iz jednadžbe. Trenutno uzimam isključivo hormone i nisam imao nikakvih negativnih nuspojava poput povratka menstruacije ili čega tome slično.

Emil: Naslednji korak zame je bil popolna socialna tranzicija. Do danes še vedno na vsake tri mesece prejemanj hormonske blokerje. Redno se tudi sestajam s psihiatrinjo.

Miha: Takoj po 18. rojstnem dnevu sem na pregledu pri endokrinologu omenil, da želim začeti s testosteronom in še isti dan mi je namesto blokatorjev kar predpisal nebido v obliki injekcije na tri mesece. ■

TRANS JEZIK

Naj bi napisala ta prispevek v 'svojem' jeziku. Včasih se zgubim v spolu, kot se tudi zgubim v jeziku. Ko ne rečem nekaj, ko se ne razkrijem, ko se bojim biti razkrita, ko

Я

JAZ

ICH

Ich darf

tako biti

tako biti

какая

какая

я

семе

я есть

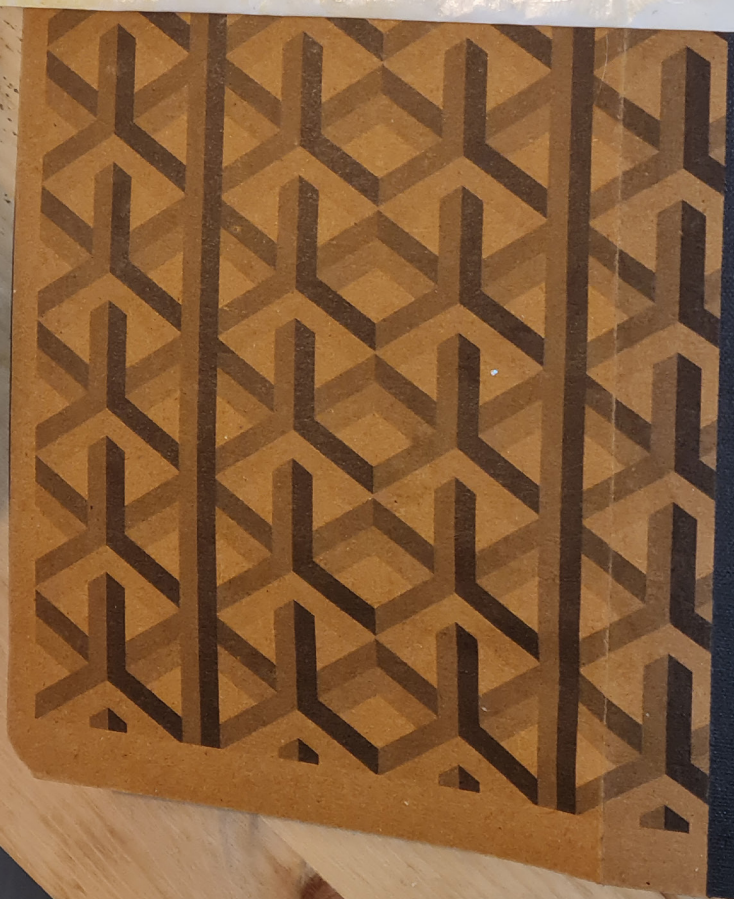
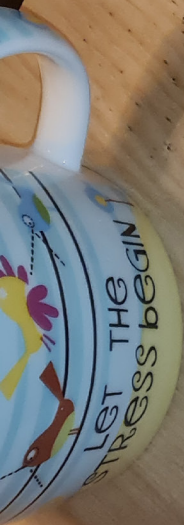
ME

JA

?
? ?
krivim nepovezanost z jezikom na svojo ?
nepovezanost z spolom. Kot otrok je bila
moja strategija ostati tiho, zdaj poskušam
akceptirati kako me stisne v pljučih, ko govorim
resnico. Ker vem, da je to generacijsko, vem
da nisem edina, vem da vsakič ko se upam
naredim malo več prostora za to, kar res sem.
Mogoče me je težko razumeti, ampak sama
v sebi imam smisel. Sama si dovolim biti,
biti, biti. Lahko sem, tudi če me ne razumeš!

! БИТЬ • TO BE • SEIN !

Trans ljubezen

obsojena sva na miskomunikacijo
obdana z misreprezentacijo
včasih se kregava le zato,
ker poskušava razumeti
lastno marginalizacijo

Šče N

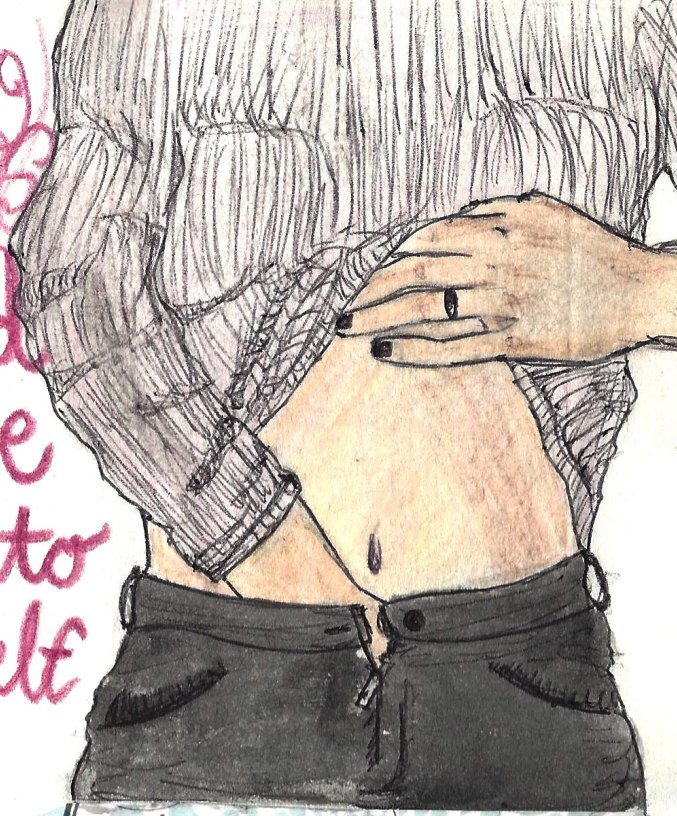
BIT I

OVO

I wish
you could
be brave
enough, to
bet yourself
love
someone
like
me.

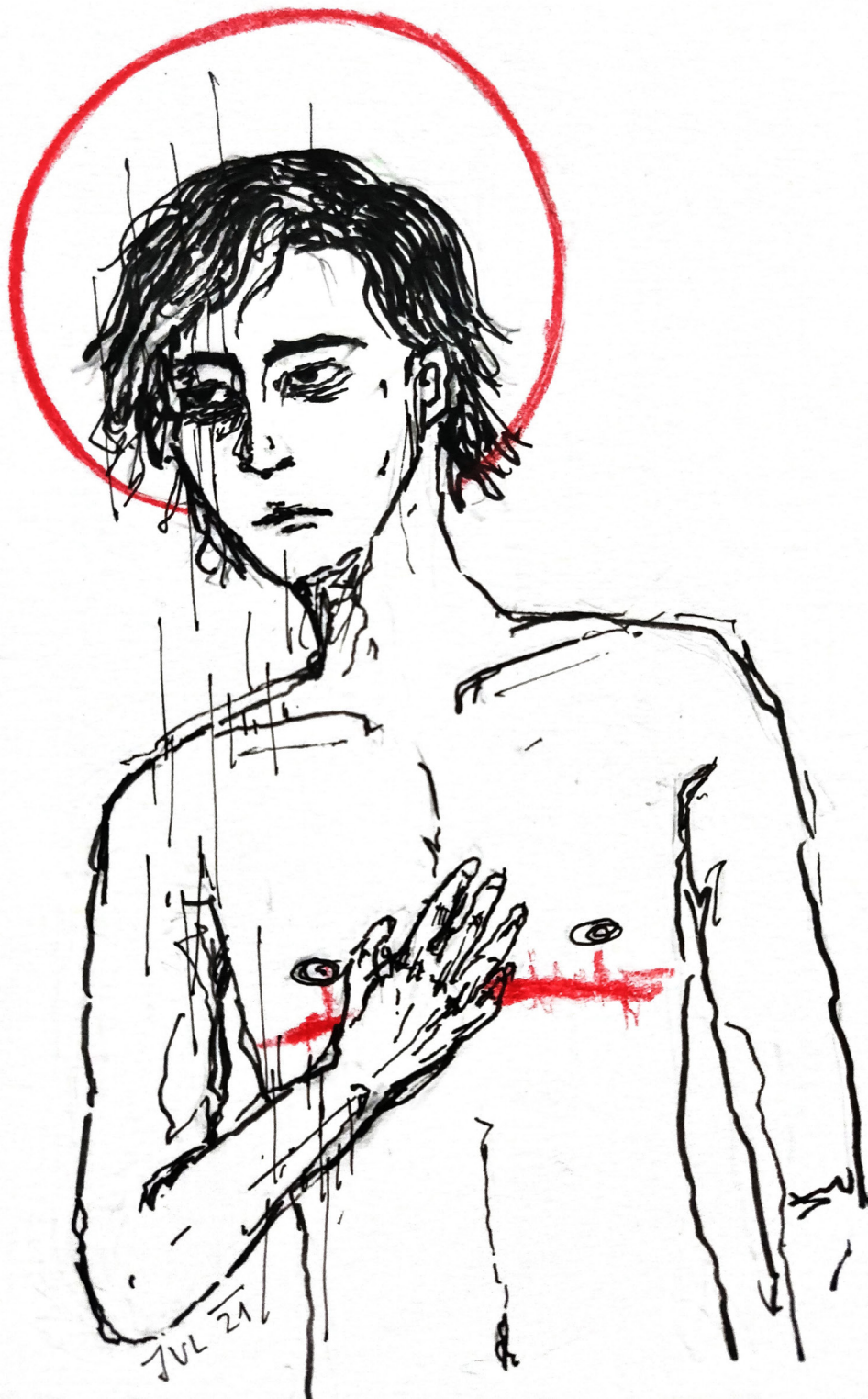
CARE

COMPOST

COLLABORATE

CRY

JUL 21

OBHAJILO

gospod, nisem vreden da prideš k meni,
ampak reci le besedo
in ozdravljena bo moja duša.

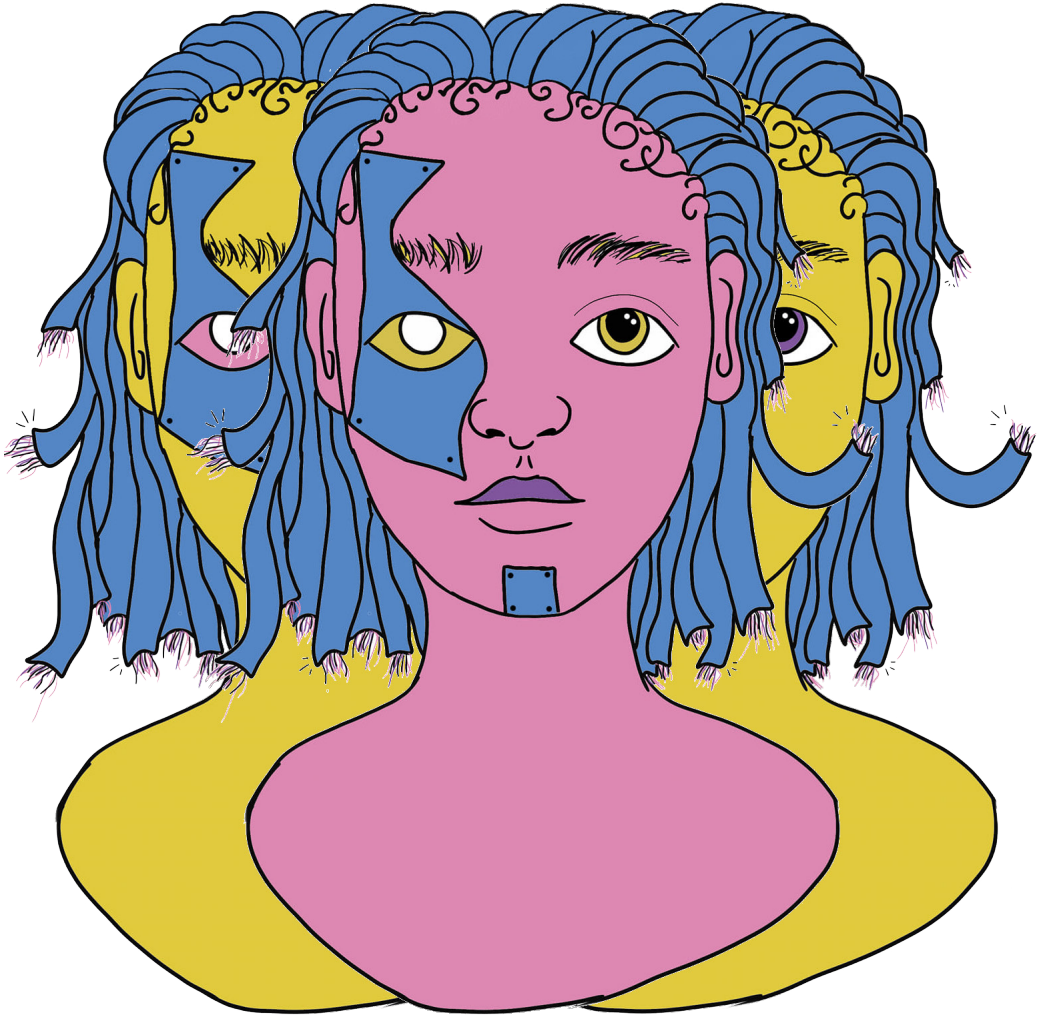
gnev mojih misli se vrtinči v tokovih mojega obstoja
in bijem boj le sam s seboj.
dolgo časa je že minilo, odkar sem nazadnje molil.
sedaj le še bdim v postelji in se trudim slišati namišljene glasove ter jih razločiti
od škripanja nohtov in brenčanja elektrike.

gospod, kdaj se mi boš razodel, ko se bom pogledal v ogledalo?
ker vse kar vidim je le ostudna ostudnost, izviren greh, skušnjava ki vodi v smrt.
ne čutim se takega kot sem v resnici. ne čutim se takega, ker kot sam dobro veš,
ne ločim več resnice od vročičnih sanj.

tepem samega sebe s svetim pismom.
modrice bolijo bolj, kot teža svetomašnih pridig.
z mrkimi pogledi se spogledujem s portreti svetnikov. ne prenesem več njihove
čistosti ker ne prenesem več tega, kar sem bil. zapiram oči.

žarek pronica skozi razpoke v vratih. mar je res to tvoja roka, ki me bo objela ter
ponesla gor, kakor je ponesla vse moje dede?
za žarkom padla je tišina. ne morem več čakati.
pijem si lastno kri. jem svoje lastno meso.
končal se je moj post.
blagor povabljenim na jagnjetovo gostijo.

BABY ART IS ART!

A NOTE ON BABY ART

In 1917, Marcel Duchamp produced his readymade sculpture *Fountain*. The piece had been purchased from J. L. Mott Iron Works and was a urinal made by factory workers with the intention of being pissed in, and only by the purchase and display of it by Duchamp was it elevated to what is considered art. It could have lived a very different life, being peed in daily, and eventually shattered and forgotten. But through context created by an artist, it is now an important piece in the history of art.

Is baby art art? This was a topic of debate during Transpozij. Who is a trans artist? How do we make trans art? The complex question drove us to question the very

notion of art itself. Are paint splotches on paper by a baby with limited motor control art? Perhaps. Perhaps only through this discussion does the baby's art become art. Nuri's piece depicted on the opposite page is of a baby creating art. This "baby art" is clearly inspired by the art of true babies. Has Nuri's choice to take inspiration from the work of babies created art that is "baby art"? Does the below illustration of me by my sister's child constitute art? Or has it now only become art through my presentation of it?

With this I leave the reader to contemplate.

-Verity

MOJ SPOL IN MOJ DRAG STA SESTRIČNI, NE DVOJČICI

Ali se lahko predstaviš našemu bralstvu?

Sem Dorijan Mavrični, gej striček slovenske drag scene. V zasebnem življenju sem transmaskulina nebinarna oseba po imenu Dan. Kot Dorijan sem campy, všeč so mi pocukrani in prevečkrat slišani šlagerji, preizkušam pa se tudi v komediji in pripovedovalstvu. Načeloma mi bolj leži snemanje videov, saj sem kronično utrujen in med snemanjem lahko počivam. Morda pa si moram le izbrati manj energične pesmi.

Moja drag pot se je začela na Dragoslaviji, kjer sem sodeloval pri več nastopih. Občasno nastopam tudi v klubu Tiffany v Ljubljani. Čakam pa tudi na avdicije za Kabaret Tiffany, saj mislim, da lahko dosti doprinesem v tem okolju.

Kakšna je bila tvoja izkušnja z razkritjem? Kakšen pa je bil odziv okolice na tvojo odločitev, da se začneš ukvarjati z dragom?

Moja izkušnja z razkritjem je bila dokaj nevtralna, ker je bilo moje razkritje dokaj nevtravno. Na internetu sem preprosto zamenjal zaimke v opisu in napisal objavo, da sem od zdaj naprej Dan. Nekaj ljudi mi je čestitalo in izrazilo podporo, večina pa jih je samo začela uporabljati nove zaimke, kot da ni nič. V živo je bilo podobno. Rekel sem: »mimogrede, jaz sem trans in ime mi je Dan,« in druga oseba je rekla »Okej,« in to je bilo to. Ljudem, ki jih nekaj časa ne vidim, rečem: »Te dni sem Dan.« Nekateri so presenečeni, in rabijo nekaj časa, da se navadijo, drugače pa ni problema.

Ne razkrijem pa se vsem. Že preden sem vedel da sem trans, sem uporabljal vzdevek, ker mi moje ime ni bilo všeč. Ljudem, ki so vztrajali da me vseeno kličejo po imenu, se nikoli ne bi razkril. Nisem se uradno razkril tudi svoji družini. Vejo, da se ukvarjam z dragom, a kar se njih tiče, je to le lik, ki ga igram. Mislim, da ne bi bilo kaj hudega, če bi se jim razkril, nekaj časa bi rabili, da se navadijo. Nisem pa še na tej točki. Tudi moja odločitev za drag ni požela kakšnih

valov. Družina je vedela, da sem ekscentričen, in že prej sem delal videe za youtube, tako da za njih je bil to le še en nov lik. Dostikrat mi celo pomagajo. Moj oči dostikrat pomaga pri snemanju, moja mami pa je kar posvojila moje drag prijateljice in jih zalaga s svojimi starimi oblačili.

Kako bi opisal razmerje med svojim spolom in svojim drag alter egom?

Sestrični, ne dvojčici. Dorijan je nekako nadgradnja tega, kar sem v zasebnem življenju. Dorijan je moški, a je precej ženstven in mu ni odveč obleči krila ali obleke. Jaz sem neke približno moški in ne maram oblek iz več razlogov. Dorijan je ekstravaganter, rad ima pozornost in se rad spogleduje (za zabavo, ne zares), je tudi glasen in zasede veliko prostora. Jaz sem dokaj nevpadljiv in tako mi je tudi všeč. V civilu tudi ne izgledam kot moški, zato mi je bolje, da me ljudje ne opazijo. Tudi kot Dorijan sem očitno samo lik, a to je njegova prednost. Ljudje me še vedno naslavljajo kot moškega, saj sodelujejo z likom. Njim je to le igra, meni pa pomeni veliko več.

Ali se ti zdi, da je slovenska drag scena sprejemajoča do trans oseb? Kaj nam lahko poveš o jugoslovanski trans sceni kot trans oseba, ki je njen del?

Drag scena sama po sebi je precej vključujoča. Kolikor sem se pogovarjal z njimi, jih je kar nekaj samih trans ali nebinarnih. Scena tudi ni zelo velika, vsi se poznamo med sabo.

Kar pa se tiče trans scene, na žalost nisem zelo vpleten. Po naravi sem bolj samotar in niti ne poznam toliko drugih trans ljudi. Z veseljem bi se bolj vključil v sceno, a to zahteva interakcijo z ljudmi, za kar pa zadnje čase nimam veliko energije.

Kje ti lahko sledimo na spletu?

Na instagramu @dorijantherainbow. Nisem zelo aktiven, ker kadar se napravim, se ponavadi pozabim slikati. Včasih pa objavim kakšen story. ■

TRANS BANKANIA
TO PA

NORMATIVITY KILLS

#Justice4ZakZackie

WE WON'T BE SILENT

ΓΙΑ ΤΗΝ ΖΑΚΙ

ΚΑΙ ΓΙΑ ΚΑΘΕ ΖΑΚΙ.

TRANSGENDER IN MAINSTREAM MEDIA

Jovan Džoli Ulićević is a trans activist from Montenegro. He's one of the leading trans activists in the Balkans, co-founder of Queer Montenegro, Montenegro Pride and Trans Network Balkan. He acts as the executive director of the Spectra Association and as co-chair of the Board of Transgender Europe and has written on topics such as discrimination against LGBT people in prison systems and discrimination against transgender people in secondary schools. We sat down with him to discuss his experience of addressing trans issues in mainstream media outlets.

What's your experience working with media as a trans activist? Has it changed over time?

Moje iskustvo sa medijima je bilo raznoliko. Imao sam negativnih, a i pozitivnih iskustava. Negativna su se dešavala posebno na početku, kad nijesam imao razvijen odnos s medijima niti dovoljno znanja da bih osjećao da imam pravo da moja priča bude moja i da je posjedujem - kako će se ispričati, kako želim da budem predstavljen i šta želim da poručim. Ono što se promijenilo je način izvještavanja o trans osobama, koji je od dominantno patologizujućeg, dehumanizujućeg, stereotipnog, a u najboljem slučaju punog sažaljenja, doživio transformaciju u češće poštujući. Ono što se nažalost nije još uvijek promijenilo jeste činjenica da nijesmo pozvani da pričamo o temama koje nemaju veze sa transrodnosću, a to bih volio da se promijeni, jer svi mi, osim što smo trans, imamo i mnogo drugih identiteta.

What do you think the trans community needs to see in media?

Mislim da nam trebaju različite priče. Prevažno je pričati o nasilju i diskriminaciji, ali nam treba mnogo više drugih priča, koje nas predstavljaju kao kompleksna ljudska bića, i ne svode nas isključivo na naš rodni identitet. Mislim da nam treba priča sa kojima različite osobe, uključujući trans osobe, mogu da se povežu i da ih osjete kao sebi bliske. Dodatno,

mislim da nam treba više osnažujućih priča, ne dje nas glorifikuju kao heroje samo jer živimo svoju transrodnost, već dje se prikazuju i naši svakodnevni životi koje živimo srećno i ispunjeno. Dodatno, treba nam još priča koje pričaju o odnosima, seksu, zdravlju, hobijima, uspjehu, profesijama i karijerama, svrsi, da znamo da nam svakodnevni život nije van domašaja, već da nalazimo brojne načine da navigiramo kroz isti.

Why is it important to have visible trans people and stories in our local environments and languages?

Važno je, da bismo kreirali svoje narative, a ne preuzimali dominantne, globalne koji potiču od jakog uticaja zapadnih svjetova. Mi imamo bogatu kvir kulturu, važno je da je baštinimo, da smo ponosni na nju, da je razvijamo, a naravno svaka kultura je mix raznih uticaja. Moramo da znamo i imamo osjećaj da postoji zajednica u našim lokalnim sredinama, oko nas, da nijesmo sami. Zato je važno da smo vidljivi kad je sigurno da budemo vidljivi i da je to jedan od načina da dajemo podršku jedni drugima, vidljivošću stvarajući zaštitni sloj oko sebe. ■

Firey

S P O L N O

NEVTRALNA

SLOVENŠČINA

Slovenščina je izjemno spolno zaznamovana – samostalniki, pridevniki in glagoli imajo vsi slovnični spol, pravopis pa zapoveduje moški slovnični spol kot nevtralen. Iskanje rešitev za spolno občutljivo rabo jezika zato v slovenščini zahteva veliko več kot debato o zaimkih ali posnemanje jezikov, ki slovničnega spola skoraj ne poznajo.

Feministični in LGBT krogi si že dolgo prizadevajo premostiti te ovire, še posebej v zadnjih letih pa se je pojavilo večje število predlaganih rešitev. V nadaljevanju predstavljamo in analiziramo nekatere od njih.

PODČRTAJ

Podčrtaj je izposojen iz nemščine in vključuje rabo tako moške kot ženske končnice, podčrtaj med njima pa simbolno odpira prostor za vse ostale spole.

Primer rabe: “Ta teden bomo na trans srečanju izdelovale_i stripe. Vabljenje_i!”

Prednosti:

- Na tej točki je podčrtaj verjetno najbolj razširjen poskus spolno nevtralne rabe slovenščine.
- Vključuje vse spole tako na simbolni kot slovnični ravni.

Pomanjkljivosti:

- V nasprotju z nemščino, kjer je koren besede moški, končnica pa ženska (npr. “Student_in”) in je besedilo zato mogoče tekoče

brati, kot da bi bilo napisano v ženskem spolu, slovenščina pogosto zahteva rabo dvojnih končnic (npr. “študentke_i”) in ker so spolno zaznamovani tudi pridevniki in glagoli, pri daljših in zahtevnejših besedilih raba podčrtajev oteži branje.

- Mogoče ga je uporabljati samo v pisnih besedilih, ne pa tudi v govoru.

ŽENSKI SPOL KOT NEVTRALEN

Namesto sedaj predpisanega moškega slovničnega spola se kot nezaznamovega lahko uporablja ženski slovnični spol.

Primer: “Drage poslušalke, upamo, da ste uživale v nocojšnjem programu. “

Prednosti:

- Naravna in tekoča raba, ki ne potrebuje posebnih simbolov ali novih rešitev, besedila so enostavno razumljiva in metode ni težko razložiti.

Pomanjkljivosti:

- Raba ni vedno primerna, npr. za nekatere trans osebe.

SREDNJI SPOL

Srednji spol je rešitev, ki že obstaja v jeziku in jo je mogoče uporabiti za posamezne osebe, potencialno pa tudi

kot normativen nevtralen slovnični spol.

Primer: "Sestrin otrok je zlato dete, ki mi je izdelalo rojstnodnevno voščilnico."

Prednosti:

- Nevtralen slovnični spol, ki je vgrajen v jezik in se v slovenščini vsakodnevno uporablja že stoletja.
- Glagolska raba, ki je pogosto največji izziv ali najtežje razumljiva, je pri srednjem spolu že uveljavljena.
- Uporabno tako v pisni kot govorni obliki.

Pomanjkljivosti:

- Čeprav je konotacije mogoče spremeniti in se srednji spol tradicionalno lahko uporablja za ljudi (npr. dete, dekle), nosi trenutno srednji spol pogosto konotacije neživega in nečloveškega.
- Večina človeških samostalnikov nima oblike v srednjem spolu in si jo je potrebno izmisliti. To ni nemogoče (Kvartirjeva trans skupnost je npr. predlagala "o" kot spolno nevtralni zaimsek in "nečko" kot alternativo "nečaku/nečakinji" v srednjem spolu), a zahteva več dela in čas za uveljavitev.

PIKICE

Pikice so odgovor hrvaškega feminističnega portala Krilo na vprašanje o vključujoči rabi hrvaščine. Avtorice portala so štirim pikicam pripisale tudi štiri simbolne pomene: predstavljajo koren besede, "in", "ali" in "niti niti" (tj. "žensko in moško", "žensko ali moško", "niti žensko niti moško").

Primer: "Raziskoval:ke so odkril:e, da biseksual:ke predstavljamo največji delež LGBT skupnosti."

Prednosti:

- Ker ta metoda ne posnema germanskih ali drugih jezikov, ki so veliko manj slovnično zaznamovani od slovenščine, ampak je izposojena iz slovenskega jezika, deluje naravno in berljivo.
- Zavrača moški slovnični spol kot nevtralen, poleg tega pa so pikice vizualen in simbolem opomnik, da ne obstajata samo moški in ženski družbeni spol.
- Minimalističen simbol vizualno ne razbije besedila.

Pomanjkljivosti:

- Simbol ne obstaja na tipkovnici, zato ga je treba vsakič kopirati, ustvariti svojo bližnjico ali pa v naglici uporabiti navadno piko/dvopičje namesto celotnega simbola.
- Čeprav je besedilo s pikicami lažje prebrati na glas od besedila s podčrtaji, se v govorjeni obliki pikice in njihov politični pomen izgubijo.

MEŠANJE SPOLOV

Ta pristop tako ženski kot moški slovnični spol obravnava kot nevtralna in izmenično uporablja oba, ponavadi po enega v enem stavku, drugega v naslednjem in tako naprej.

Primer: "Včeraj smo šle v center na kavo. V Pritličju smo srečali lezbično mafijo."

Prednosti:

- Funkcionira tako v pisni kot govorni obliki in ne zahteva posebnih simbolov.

Pomanjkljivosti:

- Pri spontani rabi lahko zahteva preveč pozornosti glede oblike (ali oba spola uporabljam v enaki meri?) na račun vsebine.

- Lahko ustvari vtis, da se ne spreminja samo slovnični spol, ampak da govorimo o različnih osebah.
- Velikokrat omejeno na sedanjik.

Ker imajo vse našete rešitve svoje prednosti in pomanjkljivosti, je odločitev v veliki meri odvisna od tega, kaj želimo doseči (ali želimo spolno nevtralen jezik uporabiti zase oz. za določeno osebo ali pa želimo sprevrčati moški spol kot nevtralen nasploh?) in v kakšni obliki komuniciramo (ali gre za telefonski klic prijateljci, društveno objavo na instagramu ali doktorsko dizertacijo?).

JEZIKOVNE AKROBACIJE

Včasih se je s spretno rabo mogoče izogniti slovničnemu spolu.

Primer: "Drago občinstvo!" namesto "Drage gledalke in gledalci!"

Prednosti:

- Pogosto lažje razumljivo in bolj tekoče od uporabe posebnih simbolov.
- Nihče vam ne bo težil, ker ne bo nihče niti opazil, kaj se dogaja, in je zato super trojanski konj za konzervativna okolja, ki bi se obregnili ob ali prepovedala druge metode, ali pa za situacije, ko nočemo z jezikom izdati svojega spola.

V mislih je dobro ohraniti tudi, da nobena od gornjih rešitev ni popolna in dokončna in da to tudi ni njihov namen. Živimo v času velikih sprememb na področju spola, kar se odseva tudi v jeziku, a najboljšega pristopa ne bo mogoče najti čez noč in verjetno bo šele dolgoročna raba pokazala, kaj se bo v praksi prijelo in kaj ne. In to je okej, saj pomeni, da nismo pod pritiskom nemudoma najti najboljšo rešitve in lahko do jezika ohranimo radoveden in igriv pristop.

Pomanjkljivosti:

- Mogoče uporabljati tako v pisni kot govorni obliki, a je težje v spontanem govoru.

REŠITVE V DRUGIH JUŽNOSLOVANSKIH JEZIKIH

Aorist je arhaičen preteklik za dovršne glagole v srbo-hrvaščini, ki je spolno nevtralen in nas torej reši prisile uporabljati zgolj sedanjik, če se želimo izogniti sloveničnemu spolu. Ker je v večini regij v vsakdanji rabi izumrl in ga ljudje večinoma poznajo le iz starega leposlovja, ga ni težko razumeti, aktivna raba pa zahteva vajo. V Srbiji je med mlajšo generacijo raba spet nekoliko v porastu, saj je krajši od drugih preteklih oblik in tako bolj priročen pri tipkanju sporočil.

V pisnih besedilih v srbo-hrvaščini ljudje včasih uporabijo in moško in žensko končnico pri spolno zaznamovanih besedah brez dodatnih simbolov, na primer: "Sretne smo što možemo najaviti da Društvo Kvartir i Trans Mreža Balkan ove godine organiziraju Transpozij."

Trans Rights are Human Rights?

In 2019, WHO formally de-psychopathologised trans identities. All trans-related diagnostic codes in the new Classification of Diseases have been removed from the Mental and Behavioural Disorders chapter and reclassified under a new chapter Conditions Related to Sexual Health.

But what does that actually mean in practice?

Despite depathologisation on paper, trans people across the world continue receiving psychiatric diagnoses, are forced into reparative therapies aimed at modifying their gender expressions or identities, or have to undergo psychiatric assessment processes based on binary and heteronormative assumptions in order to get access to hormone treatment or trans-related surgeries.

The Trans Buddy study (Perger, 2021) showed that trans people in Slovenia still face a large degree of negative experiences within the healthcare system: we must pass to avoid transphobia, we face transphobia anyway, we have to be the ones to educate the medical staff because of their lack of knowledge.

In addition, one of the reasons why trans identities are still listed in the Classification of Diseases (even if depathologised) is because under the current system, you still need a diagnosis in order to have access to insurance-covered medical transition within the public healthcare system.

There is a massive gap between our rights and between the material reality we face.

At one of the Transpozij workshops we talked about what we need as trans and intersex people for a safe, happy and dignified life.

We tried to sort our needs into categories based on TGEU's trans rights index:

- Legal (access to gender marker change, name change, abolition of gender markers, legally defined process of transition, etc.)
- Medical (depathologisation, access to medical transition, privacy protection, educated medical staff, etc.)
- Work (protection from discrimination, employment without discrimination, etc.)
- Protection against hate speech, hate crime and violence
- Family (parenthood recognition, right to stay married after transition, etc.)
- Migrant rights (asylum, same rights as citizens, etc.)
- Education (legal protection in schools, education about trans topics, etc.)
- Bodily autonomy and reproductive rights (protection of intersex children, informed consent)
- Economic justice (protection from homelessness and poverty)

However, it turned out that most of our answers wouldn't fit into these categories. We had to create a new category "Other", for needs such as: care for disabled and elderly people, less binary gendered spaces (such as toilets and dressing rooms), respect for our identities, queer spaces for all ages and end of sexism. A lot of the things that trans and intersex people need for safe and dignified lives don't fit into a traditional framework of human rights and many cannot be resolved with legislation. There is a question whether some of them should be even included in human rights, for example it's sometimes contested whether economic rights should be seen as human rights because the idea that people deserve housing and a fair wage undermine our current economic system too much. TGEU's index doesn't include a category for economic rights, probably because trans people's economic rights are too specific to be implemented in legislation, even though

poverty is a major problem in our community.

Even when human rights are implemented in legislation, it doesn't mean legislation will be applied and useful. How do you prove you didn't get hired because you're trans? How do we ensure migrants' and refugees' rights when our governments are determined to use these groups for ideological battles? How often do "human rights" end up meaning "citizens' rights"? What does protection against discrimination and violence mean when those charged with protecting people are sometimes the ones committing the violence? What degree of justice and equality can we achieve under capitalism?

Human rights aren't a perfect tool. But should we dismiss them completely just because they are fallible and limited? Something that we're already very good at as a community is learning how to survive within the current system and how to change it to make it more bearable for us. How to be pragmatic and advocate for change while being critical of the limitations and implications of the tools we are using and the systems we're operating within.

After discussing our needs during the Transpozij workshop we also talked about tangible strategies of achieving them and of survival strategies in the current state. We can educate public institution workers to make them more trans friendly, talk to media to create awareness around trans issues, use human rights lawsuits and pressure from international standards (such as Resolution on the Rights of Transgender People (2015), Resolutions on the Rights of Intersex People (2019) and Beijing Declaration (1995)) to change national legislation.

And while change is happening, we can help each other survive and thrive through mutual aid, sharing information about navigating the current system and building networks of solidarity. The same study that showed the transphobia of the healthcare system in Slovenia also showed that non-governmental organisations are a key source of support for trans people, both in terms of building a community and providing

psychosocial and legal support.

One thing all of these strategies have in common is that they require active involvement in local communities. Whether we're seeking housing for a friend who has been rejected by their family or trying to pass a new law in the parliament, we need support networks and activist groups in our towns, in our countries and we need more than internet content. In the end, it seems that the best way any of us can help achieve change, protection and help either on an individual or community level, is to get involved with local trans and intersex communities. Whether we believe in reformation or revolution, we can't do it alone and we can't do it online.

SOURCES

Legebitra. Svetovna zdravstvena organizacija: Transspolnost ni duševna motnja. <https://legebitra.si/2018/07/01/svetovna-zdravstvena-organizacija-transspolnost-ni-dusevna-motnja/>

GATE: Trans, Gender Diverse and Intersex Advocacy in Action. Joint Statement on ICD-11 process for trans & gender diverse people. <https://gate.ngo/icd-11-trans-process/>

Nina Perger. Transgender people during the covid-19 epidemic: access to healthcare services, The TransBuddy Project, 2021 <https://legebitra.si/wp-content/uploads/2019/08/TransBuddy-REPORT.pdf>

Suess Schwend, A. Trans health care from a depathologization and human rights perspective. *Public Health Rev* 41, 3 (2020). <https://doi.org/10.1186/s40985-020-0118-y>

TGEU. Trans Rights Map 2021. <https://tgeu.org/trans-rights-europe-central-asia-index-2020-indicators-criteria/>

Transspolne osebe - LGBT pravice. <https://lgbtpravice.si/c/trans/>

MOJA ROKA, TVOJA ROKA

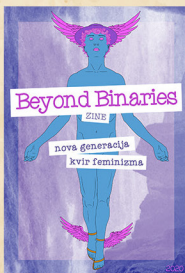
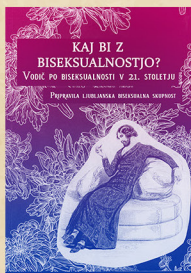
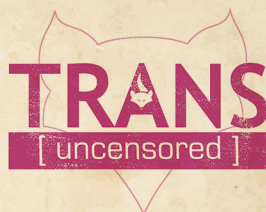
*Spolno zdravje in spolne prakse
lezbijk, biseksualk, transspolnih in
interspolnih oseb v Sloveniji*

*celotna raziskava je na voljo na
kvartir.org*

Za več Kvartirjevih vsebin, vključno
s podcasti, kratkimi filmi, zini in
informacijami o naših dogodki
obiščite našo spletno stran

Kvartir.org

drustvokvartir

drustvokvartir

Društvo Kvartir

BOK MAMA
JA SAM
TRANS

TVOJA
NEBINARNA

TVOJ
TRANS
SIN

ALKANSKI MARŠ
Moje tijelo
Moji identiteti

OKSIALE

